MEB ÖYSS (Ölçme ve Değerlendirme Sistemi) Senaryo 4 Formatına Uygundur

2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

..... ORTAOKULU

8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVI (SENARYO 4)

Öğrenci Bilgileri	
Adı - Soyadı:	**Sınıfı / Şubesi:** 8 / .....
Okul No:	**Aldığı Not:** .....

*** ANT HOCAM ***

SORULAR

Soru 1 (15 Puan - İTA.8.1.1)
Osmanlı Devleti'nin Batılı devletlere tanıdığı kapitülasyonlar ve 1881 yılında kurulan Duyun-ı Umumiye (Genel Borçlar) İdaresi'nin Osmanlı ekonomik bağımsızlığı üzerindeki olumsuz etkilerini açıklayınız.

Öğrenci Cevap Alanı:

Soru 2 (15 Puan - İTA.8.1.1)
Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ortaya çıkan fikir akımlarından Türkçülük akımının temel ilkelerini, temsilcilerini (Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul) ve bu akımın Millî Mücadele'nin başarıya ulaşmasındaki rolünü değerlendiriniz.

Öğrenci Cevap Alanı:

Soru 3 (15 Puan - İTA.8.1.2)
Mustafa Kemal'in Manastır Askerî İdadisi yıllarında tarih öğretmeni Kolağası Mehmet Tevfik Bey'in onun fikir hayatı ve entelektüel gelişimi üzerindeki katkılarını açıklayınız.

Öğrenci Cevap Alanı:

Soru 4 (15 Puan - İTA.8.1.4)
Mustafa Kemal'in Sofya Askerî Ataşemiliterliği görevi esnasında elde ettiği tecrübeleri; diplomasi, parlamenter sistem ve Batı dünyasını tanıma kavramları çerçevesinde açıklayınız.

Öğrenci Cevap Alanı:

Soru 5 (20 Puan - İTA.8.2.1)
I. Dünya Savaşı öncesinde Avrupa'da meydana gelen bloklaşmaları (İtilaf ve İttifak Devletleri) yazarak, İtalya'nın savaşın başında tarafsız kalıp sonradan saf değiştirmesinin temel nedenini açıklayınız.

Öğrenci Cevap Alanı:

Soru 6 (20 Puan - İTA.8.2.2)
Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı başladığında tarafsızlığını ilan etmesine rağmen kendi güvenliğini sağlamak amacıyla hangi askerî ve ekonomik tedbirleri almıştır? Kısaca açıklayınız.

Öğrenci Cevap Alanı:

*** ANT HOCAM ***

CEVAP ANAHTARI VE DERECELİ PUANLAMA RUBRİĞİ (ANT HOCAM)

Sınav Kazanım ve Puan Dağılım Özeti

Soru No	Kazanım Kodu	Kazanım Açıklaması	Soru Tipi	Puan
1	İTA.8.1.1	20. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nin siyasi ve sosyal durumunu analiz eder.	Açık Uçlu	15
2	İTA.8.1.1	Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak için ortaya atılan fikir akımlarını değerlendirir.	Açık Uçlu	15
3	İTA.8.1.2	Mustafa Kemal'in öğrenim hayatı ile ilgili olay ve olguları kavrar.	Açık Uçlu	15
4	İTA.8.1.4	Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olay ve olguları kavrar.	Açık Uçlu	15
5	İTA.8.2.1	Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.	Açık Uçlu	20
6	İTA.8.2.2	Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumunu değerlendirir.	Açık Uçlu	20

Soru No	Kazanım Kodu	Kazanım Açıklaması	Soru Tipi	Puan
TOPLAM				**100**

Soru Bazlı Örnek Cevaplar ve Puanlama Kriterleri

Soru 1 Dereceli Puanlama Anahtarı (15 Puan)

- **Örnek Cevap:** Kapitülasyonlar, Avrupalı devletlere verilen ticari ve hukuki ayrıcalıklardır. Osmanlı yerli tüccarının rekabet edememesine ve pazarın yabancı denetimine girmesine yol açmıştır. Borçların ödenememesi üzerine kurulan Duyun-ı Umumiye ise Osmanlı Devleti'nin gelir kaynaklarına doğrudan el koyarak devletin mali bağımsızlığını tamamen ortadan kaldırmıştır.
- **Puanlama Kriterleri:**
  - **15 Puan (Tam):** Hem kapitülasyonların ticari/hukuki olumsuzluklarını hem de Duyun-ı Umumiye'nin mali bağımsızlığa etkisini eksiksiz açıklar.
  - **10 Puan (Kısmi):** Kapitülasyon veya Duyun-ı Umumiye'den yalnızca birinin ekonomik bağımsızlığa etkisini detaylı açıklar.
  - **5 Puan (Sınırlı):** Kapitülasyon ya da Duyun-ı Umumiye kavramını yüzeysel olarak tanımlar ancak bağımsızlık ilişkisini kuramaz.
  - **0 Puan:** Yanlış veya ilgisiz cevap.

Soru 2 Dereceli Puanlama Anahtarı (15 Puan)

- **Örnek Cevap:** Türkçülük akımı; dili, dini, soyu ve mefküresi bir olan topluma dayanarak Türk milletini bir bayrak altında toplamayı amaçlar. Ziya Gökalp ve Mehmet Emin Yurdakul gibi temsilciler milli bilincin uyanmasını sağlamıştır. Bu akım, Millî Mücadele'nin fikri altyapısını oluşturmuş, halkın birlik ve beraberlik içinde işgallere karşı direnmesine ilham kaynağı olmuştur.
- **Puanlama Kriterleri:**
  - **15 Puan (Tam):** Akımın temel ilkesini, temsilcilerini doğru anar ve Millî Mücadele'ye etkisini açıkça ifade eder.
  - **10 Puan (Kısmi):** Akımın ilkelerini ve temsilcilerini bilir ancak Millî Mücadele ile bağını eksik kurar.
  - **5 Puan (Sınırlı):** Yalnızca fikir akımının adını veya temsilcilerinden birini yazar.
  - **0 Puan:** Yanlış veya ilgisiz cevap.

Soru 3 Dereceli Puanlama Anahtarı (15 Puan)

- **Örnek Cevap:** Kolağası Mehmet Tevfik Bey, Mustafa Kemal'e tarih sevgisi ve bilinci aşılamıştır. Mustafa Kemal'in Türk tarihi ve dünya tarihi üzerine derinlemesine düşünmesini sağlamış, onun milli şuurunun ve vatanseverlik duygularının gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır.
- **Puanlama Kriterleri:**

    - **15 Puan (Tam):** Mehmet Tevfik Bey'in tarih sevgisi, milli şuur ve vatanseverlik hususlarındaki katkısını net bir şekilde belirtir.
    - **10 Puan (Kısmi):** Mustafa Kemal'e tarih dersini sevdirdiğini ifade eder fakat milli şuur katkısına değinmez.
    - **5 Puan (Sınırlı):** Yalnızca tarih öğretmeni olduğunu ve ders verdiğini söyler.
    - **0 Puan:** Yanlış veya ilgisiz cevap.

Soru 4 Dereceli Puanlama Anahtarı (15 Puan)

- **Örnek Cevap:** Mustafa Kemal, Sofya'da yabancı elçilerle görüşerek **diplomasi** tecrübesi kazandı; Bulgar Parlamentosu'nu takip ederek **parlamenter sistemin** işleyişini yakından gözlemledi. Ayrıca düzenlenen sosyal etkinliklere katılarak **Batı dünyasını tanıma** ve Batı yaşam tarzını yakından analiz etme imkânı buldu.
- **Puanlama Kriterleri:**
    - **15 Puan (Tam):** Diplomasi, parlamenter sistem ve Batı dünyasını tanıma boyutlarının üçünü de açıklayarak yazar.
    - **10 Puan (Kısmi):** Üç boyuttan ikisini doğru açıklar.
    - **5 Puan (Sınırlı):** Üç boyuttan sadece birini açıklar veya Sofya'da askeri ataşelik yaptığını belirtir.
    - **0 Puan:** Yanlış veya ilgisiz cevap.

Soru 5 Dereceli Puanlama Anahtarı (20 Puan)

- **Örnek Cevap:**
    - **İttifak Devletleri:** Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya.
    - **İtilaf Devletleri:** İngiltere, Fransa, Rusya.
    - **İtalya'nın Saf Değiştirme Nedeni:** Gizli antlaşmalarla İtilaf Devletleri'nin İtalya'ya Batı Anadolu (İzmir ve çevresi) ile On İki Ada'yı vaat etmesi ve İtalya'nın Akdeniz'deki sömürgeci emelleridir.
- **Puanlama Kriterleri:**
    - **20 Puan (Tam):** Blokları eksiksiz yazar ve İtalya'nın saf değiştirme nedenini (toprak/sömürge vaadi) doğru açıklar.
    - **15 Puan (Kısmi):** Blokları doğru yazar ancak İtalya'nın neden saf değiştirdiğini eksik açıklar.
    - **10 Puan (Sınırlı):** Yalnızca bloklaşmaları doğru yazar veya sadece İtalya'nın gerekçesini belirtir.
    - **0 Puan:** Yanlış veya ilgisiz cevap.

Soru 6 Dereceli Puanlama Anahtarı (20 Puan)

- **Örnek Cevap:** Osmanlı Devleti tarafsız olmasına rağmen güvenlik amacıyla şu tedbirleri almıştır:
    a. **Boğazların kapatılması:** İstanbul ve çevresinin güvenliği sağlanmak istenmiştir.
    b. **Seferberlik ilanı:** Olası bir saldırıya karşı ordunun savaşa hazır hâle getirilmesi amaçlanmıştır.
    c. **Kapitülasyonların tek taraflı kaldırılması:** Ekonomik üzerindeki yabancı baskısını ve bağımlılığını sona erdirmek istenmiştir.

- **Puanlama Kriterleri:**
    - **20 Puan (Tam):** Üç tedbiri de (Boğazlar, seferberlik, kapitülasyonlar) eksiksiz sayar ve amacını açıklar.
    - **15 Puan (Kısmi):** Üç tedbiri yazar ancak amaçlarını açıklayamaz veya ikisini detaylı açıklar.
    - **10 Puan (Sınırlı):** Yalnızca bir ya da iki tedbiri ismen yazar.
    - **0 Puan:** Yanlış veya ilgisiz cevap.